

Ot.prp. nr. 66

(1999-2000)

Om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr.
40 om saltvannsfiske mv.
(helligdagsfredning)

*Tilråding fra Fiskeridepartementet av 9. juni 2000, godkjent i
statsråd samme dag.*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Regjeringen foreslår i denne proposisjonen å endre bestemmelsene om helgedagsfredning i fiskeriene i § 13 i lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv..

Gjeldende regler og de unntak som er gjort fra disse, er nærmere gjennomgått nedenfor i punkt 2. Disse reglene er detaljerte, etter hvert vanskelig tilgjengelige og ikke alltid særlig godt tilpasset realitetene. Det som etter loven fremstår som hovedregelen og gjeldende rett om helgedagsfredning, er også gjennom forskriftsbestemmelser langt på vei modifisert og endret. Dette er forhold som tilsier at lovens regler endres.

Fra næringens side har det lenge vært et krav at det blir foretatt en helhetlig gjennomgang av disse reglene, med sikte på forenkling. På grunnlag av de uttalelser som fremkom i høringsrunden, foreslås det nå at saltvannsfiskelovens regler om helgedagsfredning oppheves og i stedet erstattes med en hjemmel til å fastsette regler om fiske og fangst på eller i tilknytning til søn- og helligdager for å ivareta hensynet til en rasjonell eller hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fiske og fangst, når hensynet til den alminnelige helligdagsfred tilsier det eller når det foreligger andre særlige omstendigheter.

2 Gjeldende regler og midlertidige unntak

Etter saltvannsfiskeloven § 13 er hovedregelen om helgefredning i fiskeriene at det er forbudt å drive fiske og fangst fra midnatt til midnatt på søn- og helligdager i Norges økonomisk sone. Loven selv gjør enkelte unntak fra helgedagsfredningen:

- Fredningen gjelder ikke 2. påskedag og 2. pinsedag, og heller ikke 1. og 17. mai, med mindre disse dager faller på søn- eller helligdager.
- Teiner, ruser og faststående redskap som står i sjøen to timer før forbudet inntreffer, kan bli stående.
- Fangst og fiskeredskaper som på grunn av uvær eller uforutsette hindringer ikke kunne tas opp før helgedagsfredningen inntrådte, kan tas opp.
- Opptak fra lås eller steng som er påbegynt kan fullføres, og opptak fra lås eller steng som er nødvendig av hensyn til produksjon eller omsetning kan starte etter kl 1600.
- Slepning av notfanget fisk er tillatt også etter at forbudet har inntrådt.
- Det er gjort unntak for sports- og fritidsfiske, med visse redskapsbegrensninger.

Loven gir videre departementet hjemmel for å gjøre unntak fra forbudet for bestemte områder eller for bestemte fiskerier eller fartøygrupper, dersom praktiske og/eller økonomiske forhold tilsier det. I forskrift 10. august 1984 om unntak fra forbudet om fiske i sjøen på søn- og helligdager, er det gitt følgende bestemmelser:

- Helgedagsfredningen gjelder ikke i fiskerisonen ved Jan Mayen, i fiskevernsonen ved Svalbard og i Svalbards territorialfarvann og indre farvann.
- Helgedagsfredningen gjelder ikke for fiske utenfor 12 n.mil fra grunnlinjene. Dette unntaket gjelder likevel ikke for
 - fiske etter brisling innenfor 90 n.mil,
 - fiske etter sild, makrell og hestmakrell i Skagerrak begrenset i vest av en rett linje mellom Lindesnes fyr og Hanstholmen fyr, og
 - fiske etter sild og makrell med garn og krokredskap.I disse tre tilfellene gjelder det altså likevel helgedagsfredning utenfor 12 n.mil.
- I området innenfor 12 n.mil fra grunnlinjene er det i tillegg slik at helgedagsfredningen ikke gjelder i beltet mellom 4 og 12 n.mil i de tidsrom og i de områder hvor det er tillatt å drive fiske med trål etter bunnfisk, jf. forskrift 6. oktober 1989 hvor slike områder og tidsrom er fastsatt, og
- ved utsetting av faststående redskap etter kl. 1600 ved fiske etter torsk og hyse og ved utsetting av drivgarn etter kl. 2200 ved fiske etter makrell.

Unntaket for utsetting av faststående redskap etter kl. 1600 ved fiske etter torsk og hyse, var opprinnelig et midlertidig unntak, fastsatt første gang i mars 1993. Som begrunnelse for unntaket ble det den gangen vist til hensynet til en rasjonell avvikling av fisket og hensynet til råstoffkvaliteten. Slike midlertidige unntak er det også gjort innenfor andre grupper. Således ble det for eksempel gjort unntak fra helgedagsfredningen for fartøy som driver med juksafiske i deler av årene 1995, 1996 og 1997. I 1995 ble det også gitt dispensasjon fra hel-

gedagsfredningen en del søndager i august og september for seinotflåten som drev fiske i Finnmark.

Hensynet til råstoffkvaliteten var bakgrunnen også da det i 1996 ble vurdert å gjøre unntak fra helgedagsfredningen for å avbøte kvalitetsmessige problemer i forbindelse med levering av garnfanget fisk som har stått over helgedagen, jf. unntaket nevnt ovenfor for faststående redskap som står i sjøen to timer før helgedagsfredningen inntreffer - «overstått bruk».

I tillegg til hensynet til en rasjonell avvikling av fisket og hensynet til råstoffkvaliteten, viser det seg at dispensasjonssøknader ofte er begrunnet for eksempel i spesielle værforhold, lavt oppfisket kvantum så langt i en sesong, industriens råstoffbehov og avsetningsmuligheter.

Det har ofte vært behov for særordninger for helligdagene i påsken («påskestopp»-problematikken). For påsken 1998 ble det gitt en egen forskrift av 31. mars 1998, hvor det ble gjort unntak fra helgedagsfredningsbestemmelsene for fiske etter torsk, hyse og sei med konvensjonelle redskap og trål nord for 62°N på skjærtorsdag. For påsken 2000 ble det derimot fastsatt en egen forskrift av 3. mars 2000 som utvidet helgedagsfredningen til også å omfatte de første dagene i påskeuken, kombinert med at det i forskrift ble gjort visse unntak fra helgedagsfredningen de tre siste søndagene før påske.

Endelig bør det her også nevnes at sentrale, årlige reguleringsforskrifter kan ha særskilte bestemmelser om helgedagsfredning. Således har det for eksempel i fiske etter norsk vårgytende sild i de årlige reguleringsforskriftene vært fastsatt at helgedagsfredningen på søndager «inntil videre» bare gjelder fra kl. 0700 til 1600 i dette fisket. I fisket etter reker i Norges økonomiske sone sør for 62°N og i Skagerrak har det vært forbud mot å drive fiske fra midnatt til midnatt på søn- og helligdager, unntatt 2. påskedag og 2. pinsedag.

Det bør også nevnes at det finnes lokale, permanente forskrifter som kan ha bestemmelser som berører helgedagsfredningsproblematikken. Slike forskrifter vil i utgangspunktet være begrunnet i lokale forhold, og tas ikke opp i det følgende.

3 Den alminnelige helligdagslovgivningen

Generelle regler om helligdagsfred er gitt i lov av 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred.

Formålet med denne loven er «å verne om det gudstjenestelige liv og den alminnelige fred på helligdager» og «å gi høytiden ro og verdighet», jf. lovens § 1. For å oppnå dette formålet fastsetter loven i § 3 at det skal være «helligdagsfred som ingen noe sted må forstyrre med utilbørlig larm» hele døgnet på søn- og helligdager, samt etter kl. 1600 på påske-, pinse- og julaften. I tillegg er det ved kirke eller gudstjenestested, mens helligdagsfreden varer, «ikke tillatt å forstyrre gudstjenesten med unødig larm eller arbeid eller annen forstyrrende virksomhet».

Disse alminnelige reglene gjelder ved siden av fiskerilovgivningens spesielle regler om helgefredning.

4 Bakgrunnen for helgedagsfredningsbestemmelsene i fiskeriene

Det er lang tradisjon for særbestemmelser om helgefred i fiskeriene, som altså har kommet i tillegg til de alminnelige helgefredsbestemmelsene i lovgivningen for øvrig. I NOU 1973:45 Om fiske i sjøen på søn- og helligdager, er det gitt en kort historisk oversikt over slike regler.

Det utvalget som utarbeidet NOU 1973:45 ble oppnevnt for å «gjennomgå og vurdere gjeldende rettsregler om fiske på søn- og helligdager og fremkomme med forslag til nye bestemmelser», og tok som utgangspunkt for sine vurderinger at «det ikke bør fastsettes strengere regler for arbeidshvile på helligdager for fiskeryrket enn for andre yrker», jf. NOU 1973:45 kap. V, særlig side 12. Fra dette utgangspunkt kom utvalget likevel frem til det forslag om regler som, riktig nok med en del justeringer, ble lagt til grunn for departementets senere forslag til saltvannsfiskelov. Som grunnlag for de konkrete vurderingene pekte utvalget på at det «avgjørende må være om karakteren av fiskeryrket nødvendiggjør særlige bestemmelser». Samtidig ble det imidlertid også fremholdt at «særbestemmelsene bør ikke strekkes lengere enn disse hensyn tilsier».

Som gjennomgangen ovenfor har vist, er lovens og forskriftens regler forholdsvis detaljerte. Utvalget fremholdt særlig følgende begrunnelser for sine konkrete forslag:

Helgedagsfredning medfører «i noen grad» et mindre intensivt fiske, og dermed mindre beskatning av ressursene. Dette anså utvalget som en fordel i seg selv.

Videre ble det pekt på at mens det på den ene side er lite behov for særskilte regler om helgedagsfredning i fiskeriene dersom det er opp til den enkelte fisker selv «å ta standpunkt til omfanget av arbeidshvile på helligdager», er det på den annen side behov for «ensartede og klare bestemmelser» for eksempel i de store sesongfiskeriene, hvor konkurransesituasjonen gjør det vanskelig for «den enkelte fisker og den enkelte arbeider ombord» selv å bestemme om man skal ta en fridag. Dette, sammenholdt med det forhold at helgedagsfredning var innarbeidet gjennom lang tid, var bakgrunnen for at utvalget foreslo en hovedregel om forbud mot fiske innenfor fiskerigrensen på søn- og helligdager.

Når det derimot gjaldt den havgående flåten, pekte utvalget på at lønns- og arbeidsforholdene som oftest vil være regulert i avtaler mellom mannskaps- og rederiorganisasjonene. Det syntes derfor ikke å være det samme behov for å lovfeste en helgedagsfredning av hensyn til arbeidsforholdene ombord. Utvalget pekte også på at disse fartøyene utgjør «en driftsenhet som representerer en betydelig kapitalinnsats» og som er avhengig av flest mulig driftsdøgn for å kunne oppnå lønnsom drift. Dette var således bakgrunnen for at utvalget foreslo unntak for trålfiske, jf. nå unntaket fra helgedagsfredningen for området utenfor 12 n.mil i Norges økonomiske sone samt at helgedagsfredningen ikke gjelder i områdene ved Jan Mayen og Svalbard og for beltet mellom 4 og

12 n.mil i de områdene og i de tidsrom hvor det er tillatt å drive fiske med trål etter bunnfisk.

Utvalget påpekte imidlertid også at «(a)rbeidsforholdene ombord i en del fartøyer som delvis driver fiske utenfor fiskerigrensen er ikke avtaleregulert». For disse fartøyene så utvalget derfor for seg at det kunne være behov for særskilte bestemmelser om helgedagsfredning, særlig når fisket foregikk mer konsentrert. Utvalget påpekte videre at i «de store sesongfiskerier etter sild, lodde og makrell, vil det dessuten virke noe kunstig å ha helligdagsfredning innenfor, men ikke utenfor fiskerigrensen». Utvalget foreslo derfor helgedagsfredning også «utenfor fiskerigrensen for fiske etter sild, havbrisling, hestmakrell, makrell og lodde», jf. nå de ovenfor refererte bestemmelsene om fiske etter disse artene, hvor det i noen områder eller for noen redskapsgrupper er helgedagsfredning også utenfor 12 n.mil.

På grunnlag av denne gjennomgangen må det kunne sies at det først og fremst var sosiale og praktiske hensyn som i utgangspunktet var styrende for utformingen av helgedagsfredningsbestemmelsene, i tillegg til at man har vært oppmerksom på og lagt en viss vekt på den innsatsregulering som følger av slike bestemmelser. I tillegg er de religiøse aspekter selvsagt et underliggende moment ved bestemmelser om helgedagsfredning.

5 Bakgrunnen for denne gjennomgangen av bestemmelsene om helgedagsfredning

Som nevnt ovenfor har det vist seg å være mer praktiske og økonomiske argumenter som først og fremst har blitt vektlagt når det de senere år har vært ønskelig å gi dispensasjon fra den alminnelige helgedagsfredningen. Da det i 1993 ble gjort et midlertidig unntak for utsetting av faststående redskap etter kl. 1600 på søn- og helligdager i fisket etter torsk og hyse, så departementet det slik at dette unntaket ikke burde gjøres permanent før det var foretatt en helhetlig vurdering av konsekvensene ved å oppheve helgedagsfredningen, helt eller delvis, i kystfisket. Senere kom det også spørsmål om å oppheve helgedagsfredningen for havfiskeflåten, i den grad denne delen av fiskeflåten er omfattet.

På denne bakgrunn foretok Fiskeridirektoratet en gjennomgang av bestemmelsene i et notat fra januar 1996. Direktoratet antok her at hovedregelen om helgedagsfredning fortsatt burde ligge fast, og fremholdt i den forbindelse at «(k)ystfartøyene mener seg best tjent med samme hviledag for alle deltagere, da helgedagsfredning har en fordelingsseffekt og dispensasjon kan ha en omfordelingseffekt».

Derimot mente direktoratet at man burde vurdere helt å oppheve helgedagsfredningen i området utenfor 12 n.mil, altså at de ovenfor refererte særbestemmelsene i forskriften av 10. august 1984 for fiske etter brisling innenfor 90 n.mil, fiske etter sild, makrell og hestmakrell i et definert område i Skagerrak og fiske etter sild og makrell med garn og krokredskap, eventuelt ble tatt bort.

Når det gjelder området mellom 4 og 12 n.mil, hvor det som referert ovenfor er slik at helgedagsfredningen ikke gjelder i de tidsrom og i de områder hvor det er tillatt å drive fiske med trål etter bunnfisk, påpekte direktoratet at denne regelen innebærer et relativt komplisert geografiske bilde.

I store trekk er det slik at det i området sør for 67°10'N er adgang til å drive trålfiske inn til 4 n.mil hele året, og således er dette området også i utgangspunktet unntatt fra helgedagsfredningen. For strekningen nord for 67°10'N er det et antall definerte områder som er åpne hele året for tråling og dermed omfattet av unntaket fra helgedagsfredningen inn til 4 n.mil, mens det er et antall andre områder som omfattes av unntaket til visse tider og i vekslende avstand fra land. Fiskeridirektoratet påpekte i sitt notat at dersom dette bildet skulle kunne forenkles, syntes det mest nærliggende å foreta en gjennomskjæring og dele området langs kysten mellom 4 og 12 n.mil i tre områder:

- fra svenskegrensen til 67°10'N, hvor grensen på 4 n.mil kunne videreføres,
- området Lofoten/Vesterålen, hvor en kunne sette grensen til 4 n.mil utenom Lofotsesongen, og
- en grense for hele året for strekningen fra for eksempel 68°35'N til grensen mot Russland, for eksempel 6 eller 8 n.mil.

6 Departementets høringsnotat av 27. november 1998

Departementet sendte den 27. november 1998 på høring et notat om helgedagsfredningen i fiske. I høringsnotatet ble det gitt en tilsvarende gjennomgang av reglene som ovenfor, og på dette grunnlag ble det lagt frem følgende vurdering:

«Utformingen av helgedagsfredningsbestemmelsene i saltvannsfiske-
loven og 1984-forskriften synes som nevnt å ha vært preget av at man
ønsket å ivareta til dels kryssende hensyn:

- sosiale hensyn; fiskernes behov for arbeidshvile
- praktiske hensyn; ønsket om å regulere fiskeriene på en mest mulig helhetlig måte
- reguleringsmessige hensyn; helgedagsfredning reduserer beskatningen av fiskeressursene.
- religiøse hensyn

I tillegg kom det prinsipielle hensyn at det ikke burde «fastsettes strengere regler for arbeidshvile på helligdager for fiskeryrket enn for andre yrker».

Fiskeridepartementet mener for så vidt at disse momentene fortsatt er relevante ved vurderingen av helgedagsfredningen i fiskeriene. Utviklingen har imidlertid vist at når det i de senere år har oppstått spørsmål om å gjøre ytterligere unntak fra bestemmelsene, har det først og fremst vært praktiske og økonomiske hensyn som har ligget til grunn. Dette illustrerer for så vidt en utvikling som har pågått over noe tid, i retning av en mer markant profesjonalisering eller «industrialisering» av fisket. Krav til lønnsomhet og til markedsretting har fått en mer sentral plass i fiskerinæringen, og det er ikke unaturlig at dette nå også tillegges større vekt ved vurderingen av om det er behov for særskilte regler om helgedagsfredning i fiskeriene og hvor langt slike regler i tilfelle skal strekke seg, enn hva som var tilfelle for en del år siden. Dette innebærer for eksempel at det bør legges vekt på industriens ønsker med hensyn til når fiskeflåten bør kunne levere ferskt råstoff, og det bør legges større vekt på hensynet til at den enkelte fisker selv bør kunne styre og planlegge sin næringsutøvelse.

Samtidig bør man nå også ta i betraktning at de eksisterende reglene har «satt seg», slik at både fiskeflåten og de ulike organ som holder oppsyn med fiskerivirksomheten, i det alt vesentlige må antas å være kjent med hvilke regler som gjelder i hvilke områder. Dette må betraktes som et selvstendig moment ved vurderingen av reglene i dag.

På den annen side fremstår reglene som forholdsvis kompliserte, og det kan være vanskelig å skaffe seg oversikt om hva som faktisk er gjeldende rett på området. Reglene er også tildels i indre motstrid, eller i beste fall lite logiske i noen områder:

Som nevnt ovenfor er det tillatt å drive trålfiske i området mellom 4 og 12 n.mil langs kysten fra grensen mot Sverige og opp til 67°10'N, jf § 4 i forskrift av 6. oktober 1989 om adgangen til å drive trålfiske i området mellom 4 og 12 nautiske mil fra grunnlinjene utenfor det norske fastland. Det følger da av helgedagsfredsforskriften § 3 første ledd at helgedagsfredningen heller ikke gjelder i dette beltet. Samtidig er si-

tuasjonen at helgedagsfredningen i henhold til forskriftens § 2 gjelder utenfor 12 n.mil for fiske etter brisling innenfor 90 n.mil, for fiske etter sild, makrell og hestmakrell i Skagerrak og for fiske etter sild og makrell med garn og krokredskaper. Spørsmålet er hvorfor det skal være helgedagsfredning i disse fiskeriene innenfor 4 og utenfor 12 n.mil, men ikke i beltet mellom 4 og 12 n.mil. Forholdet mellom § 2 og § 3 i helgedagsfredningsforskriften er således ikke preget av særlig indre sammenheng.

Eksempelet illustrerer to forhold: For det første har man ikke gjennom dagens regler klart å realisere fullt ut målet om helhetlig regulering av disse fiskeriene, og for det andre er det lovtekniske grepet med å vise til forskriften om adgang til å drive trålfiske mellom 4 og 12 n.mil ikke heldig, idet områdene hvor det er tillatt å drive trålfiske griper inn i de områdene hvor man ønsket helhetlige regler om helgedagsfredning, og endringer i trålområdene medfører utilsiktede endringer i reglene om helgedagsfredning. Dersom det er mulig å gjøre redaksjonelle endringer som klargjør bestemmelsenes innhold, vil det således være ønskelig.

Fiskeridepartementet ser det slik at man i spørsmålet om helgedagsfredning i fiskeriene står overfor tre hovedalternativer:

Enten 1) videreføre eksisterende regler og dispensasjonspraksis, 2) foreta endringer i reglene med sikte på å komme frem til regler som i større grad ivaretar hensynet til effektivitet og markedstilpasning, eller 3) å oppheve særreglene om helgedagsfredning i fiskeriene.

Alternativ 1:

Det å videreføre eksisterende regler har først og fremst den fordel at reglene kan antas forholdsvis godt kjent, og det har ikke fremkommet opplysninger om annet enn at reglene i det alt vesentlige blir respektert. Selv om det nok kan synes som om reglene har fjernet seg et stykke fra det prinsipielle utgangspunktet om at det ikke bør gis strengere regler om helligdagsfred i fiskeriene enn i andre yrker, kan det sies at regler som er innarbeidet i praksis helst ikke bør endres, dersom ikke avgjørende grunner taler for slike endringer.

Departementet ser det imidlertid i tilfelle som nødvendig å klargjøre reglene på det punktet som er nevnt ovenfor, slik at det kommer tydelig frem at unntaket fra helgedagsfredningen i beltet mellom 4 og 12 n.mil ikke gjelder innenfor de fiskeriene hvor helgedagsfredningen etter bestemmelsene i forskriftens § 2 strekker seg ut over 12 n.mil. Her bør det ikke være rom for tvil om at helgedagsfredningen faktisk gjelder også i dette beltet, idet formålet har vært å ha sammenfallende regler innenfor og utenfor 12 milsgrensen.

Det kan også være behov for å vurdere hva som skal være grunnlag for dispensasjon fra helgedagsfredningen, dersom dagens regler videreføres.

Slik departementet ser det, bør man unngå å gjøre unntak fra helgedagsfredningen i de mest utpregede sesongfiskeriene. Disse bør gå mest mulig etter et fast og kjent mønster, slik at rammebetingelsene for gjennomføringen av fisket oppfattes som stabile. Mange vil ha innrettet seg etter reglene som de er, og dersom det blir gjort endringer i disse, kanskje tett opp til det tidspunkt hvor endringene blir satt i kraft, vil det fort kunne forrykke konkurranseforholdene og medføre praktiske driftsproblemer både for sjø- og landsiden. Det vil også være i disse sesongfiskeriene at belastningen, både på fiskerne selv og på det omkringliggende samfunn, vil være størst dersom det gis dispensasjon til å drive fiske under helgedagsfredningen.

For øvrig vil det være naturlig fortsatt å legge vekt på avsetnings- og markedsforholdene ved dispensasjonssøknader. Det innebærer at hensynet til industriens råstoffbehov og hensynet til kontinuerlige leveranser av fisk av høy kvalitet, bør veie tungt ved vurderingen av slike søknader. Det kan også være grunn til å legge vekt på forhold som ligger utenfor næringsutøvernes kontroll, som for eksempel værhindringer i en forutgående periode.

Som hovedregel bør slike dispensasjoner være kortvarige, og ta sikte på å avbøte en mer ekstraordinær situasjon.

Det er for øvrig dårlig samsvar mellom det som fremstår som hovedregelen etter lovens ordlyd - helgedagsfredning i hele den økonomiske sonen - og det som faktisk er utgangspunktet etter 1984-forskriften - helgedagsfredning bare innenfor fiskerigrensen på 12 n.mil. I tilfelle konklusjonen blir at dagens regler skal videreføres, vil departementet likevel, når andre regler i saltvannsfiskeloven foreslås endret, vurdere en passende endring av ordlyden i saltvannsfiskeloven § 13. Det bør være et mål at den faktiske regelen kan leses ut av lovtæksten.

Alternativ 2:

Med utgangspunkt i det som er nevnt ovenfor om at regler som er innarbeidet i praksis ikke bør endres med mindre avgjørende grunner taler for en slik endring, ser departementet det som aktuelt å foreta særlige endringer i dagens regler først og fremst dersom man ved å endre reglene kunne komme frem til et regelverk som i større grad kunne kombinere hensynet til effektivitet og markedstilpasning med de hensyn som har motivert dagens regler om helgedagsfredning.

Det er ikke umiddelbart lett å se hvilke konkrete endringer som skulle kunne gjennomføres for å oppfylle et mål om regler som bedre ivaretar hensynet til effektivitet og markedstilpasning, og som samtidig har et slikt innhold at det med noen rett kan kalles helgefredning. Departementet ser det for eksempel som lite aktuelt å foreta endringer i disse bestemmelsene for å løse en enkeltstående problemstilling som den nevnt ovenfor om overstått bruk og de kvalitetsmessige konsekvenser ved dette. Dersom man først skal ha regler om helgedagsfredning, må det først og fremst være opp til den enkelte fisker selv å håndtere slike spørsmål.

Som nevnt under punkt 4 ovenfor, vurderte Fiskeridirektoratet i 1996 en viss utjevning i reglene for helgedagsfredning i beltet mellom 4 og 12 n.mil. En slik utjevning vil for så vidt gjøre reglene lettere tilgjengelig i og med at det blir enklere geografiske områder å forholde seg til. På den annen side gir en slik endring en mindre saklig tilpasning i forhold til dagens regler i og med at man går bort fra prinsippet om sammenfall mellom områder hvor tråling er tillatt og områder hvor helgedagsfredningen ikke gjelder, og endringen bidrar ikke særlig til å realisere effektivitets- og markedshensynet.

Dersom man så helgefredningen i fiskeriene først og fremst som et spørsmål om å skjerme det øvrige samfunn mot å få den alminnelige helligdagsfreden forstyrret av fiskeriaktivitet, kunne man som et alternativ tenke seg en total gjennomskjæring ved at helgedagsfredningen bare ble gjort gjeldende for områdene nærmest kysten, for eksempel innenfor grunnlinjene eller innenfor 4 n.mil, samtidig som man fjernet alle unntak fra og utvidelser i forhold til hovedregelen. Dette ville for så vidt legge til rette for en mer fleksibel drift for fiskeflåten, men på den annen side kunne en slik ordning slå uheldig ut for eksempel ved at fiskens varierende vandringsmønster og eventuelle værmessige

hindringer ville føre til tildels ulike konkurransevilkår for forskjellige fartøygrupper.

Alternativ 3:

Som nevnt er det grunnlag for å si at helgedagsfredningen for så vidt, ut fra de hensyn som man har ønsket å ivareta, har fungert forholdsvis greit med de dispensasjoner som er gitt. Dersom man imidlertid velger å se på disse reglene med utgangspunkt i den verdikjedetenking som er lagt til grunn i Stortingsmelding nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, kunne det tenkes at helgedagsfredningen burde vurderes annerledes. En vurdering ut fra verdikjedeperspektivet tilsier at flåtesiden bør tillates å legge opp sin aktivitet slik at den i størst mulig grad er i stand til å levere fangst på de tidspunkt industrien etterspør råstoff, og av ønsket kvalitet. Sett fra flåtesidens synsvinkel burde dette også være den beste utnytting av det kvantum flåten har adgang til å fiske. En oppheving av de særskilte helgedagsfredningsbestemmelsene i og i medhold av saltvannsfiskeloven ville legge til rette for en slik innretting av fiskeriaktiviteten.

Her bør det også minnes om det som allerede i NOU 1973:45 var det prinsipielle utgangspunktet: At det også i fiskeriene bør være tilstrekkelig å legge til grunn den alminnelige lovgivningen om helligdagsfred, og at særregler ikke bør strekkes lenger enn det begrunnelsen for særregelen tilsier.

Som nevnt har en del av begrunnelsen for helgedagsfredningen vært at disse reglene begrenser presset på fiskeressursene, og at det er ønskelig med en felles hviledag for fiskerne. Slik Fiskeridepartementet ser det, har disse argumentene begrenset rekkevidde i dag.

For det første er reguleringssituasjonen vesentlig endret siden reglene ble utformet. I dag er viktige fiskerier regulert gjennom ulike kvoteordninger, og reguleringsmessig er det et begrenset behov for å redusere fiskepresset gjennom helgefredningsbestemmelsene. I de tilfellene hvor det faktisk skulle være ønskelig å regulere innsatsen i fiskeriene gjennom å begrense antall fiskedøgn, for eksempel for å strekke fiskeriet innenfor en maksimalkvoteregulering i tid, så bør det i utgangspunktet oppfattes som, behandles som og avgjøres som en reguleringssak, ikke som en sak om helgedagsfredning - selv om utfallet av en slik reguleringsmessig vurdering skulle bli at man velger å forby vedkommende fiskeri på søndager eller i påsken.

Departementet mener således at argumentet om at helgedagsfredning reduserer fiskepresset, i sin alminnelighet ikke lenger bør tillegges særlig vekt når det som her er helgedagsfredningen som er gjenstand for vurdering.

Det synes heller ikke lenger å være samme grunn til å videreføre helgefredningsbestemmelsene av hensyn til fiskernes arbeidssituasjon. Det er vanskelig å se noen god grunn til at fiskerimyndighetene gjennom disse bestemmelsene skal påtvinge næringsutøverne landligge; det bør i utgangspunktet nå være opp til den enkelte, eventuelt være et forhold mellom mannskap og reder, å regulere arbeidstiden innenfor rammen av avtaler mellom parter i arbeidslivet og den lovgivning som er ment å ivareta denne typen hensyn.

Det er åpenbart at en oppheving av saltvannsfiskelovens helgefredningsbestemmelser ville innebære en del endringer for den praktiske utøvelsen av fiskeryrket. Det kan også tenkes at en slik oppheving vil ha konsekvenser for forholdet mellom yrkesfiskere og fritids- eller deltidsfiskere. Prinsipielle grunner kan imidlertid tilsi at det ikke lenger bør være fiskerimyndighetene som gjennom denne type bestemmelser, direkte skal regulere når den enkelte skal kunne utøve sitt yrke.

Heller ikke forholdet mellom heltids yrkesfiskere og andre bør i utgangspunktet være regulert gjennom helgefredningsbestemmelser. Dersom det er behov for en slik regulering, bør det skje åpent gjennom bestemmelser som har nettopp slik regulering som sitt formål, og ikke indirekte gjennom bestemmelser som tilsynelatende har et annet formål.

Dersom man går til det skritt å foreslå opphevet saltvannsfiskelovens bestemmelser om helgedagsfredning, kan det likevel tenkes at det vil være ønskelig å beholde en hjemmel for å fastsette bestemmelser om helgedagsfredning for eksempel «i særlige tilfeller» eller «når hensynet til den alminnelige helligdagsfred tilsier det». Spesielt i sesongfiskerier som er konsentrert til et avgrenset geografisk område, kan det tenkes at belastningen både på fiskerne selv og det omkringliggende samfunn blir så store, at den sosiale og religiøse begrunnelse bak den alminnelige helligdagslovgivningen ikke kan anses tilfredsstillende ivaretatt uten at fiskerivirkighetene i utgangspunktet i hvert fall blir begrenset på søn- og helligdager.

6 Konklusjon

Det er ovenfor gått gjennom og påpekt en del fordeler og ulemper ved flere mulige løsninger på helgefredningsproblematikken. Departementet ser det slik at det bør være mest aktuelt enten å videreføre dagens regler eller å oppheve fiskerilovgivningens særregler om helgedagsfredning som beskrevet ovenfor, jf alternativ 1 og 3.

Departementet ønsker ikke nå å ta mer konkret stilling til disse to alternativene enn det som er gjort i det foregående, idet det er ønskelig gjennom denne høringen å få belyst både de praktiske sidene ved de to alternativene og å få en diskusjon om de mer prinsipielle sidene ved helgefredningsbestemmelsene i fisket.»

7 Høringsuttalelser

Høringsnotatet ble sendt følgende instanser og organisasjoner:

Departementene
Fiskeridirektoratet
Sametinget
Fylkeskommunene
Foreningen Åpen Fiskerialmenning
Norges Fiskarkvinnelag
Norges Fiskarlag
Norges Fritidsfiskarlag
Norges Fritids- og Småfisker Forbund
Norges Kystfiskarlag
Sør-Norges Trålerlag
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
Norsk Sjømannsforbund
Norsk Sjøoffisersforbund
Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening
Fiskerinæringens Landsforening
Sildemelindustriens Landsforening
Salgslagenes Samarbeidsråd
Norges Naturvernforbund, Kontaktutvalget for Barentshavsaker

Det er mottatt uttalelse fra 29 høringsinstanser, hvorav 9 har opplyst at de ikke har merknader til saken. Av de som har uttalt seg, nevnes her følgende:

Forsvarsdepartementet har lagt frem en uttalelse fra Forsvarets overkommando, Kystvaktinspektoratet, hvor kystvaktinspektøren går inn for en videreføring av dagens regler. Kystvaktinspektøren påpeker imidlertid noen elementer i regelverket som bør vurderes nærmere.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet uttaler at ingen av de skiserte alternativene synes å berøre sider ved lov om helligdager og helligdagsfred som foranlediger særskilte merknader fra departementet.

Landbruksdepartementet påpeker at det ikke ligger noen dyrehelsemessige konsekvenser i de endringsforslag som drøftes i høringsnotatet, og har på denne bakgrunn ingen ytterligere merknader.

Fiskeridirektoratet viser i hovedsak til sine tidligere uttalelser om problemstillingen, jf. ovenfor under punkt 5 Bakgrunnen for denne gjennomgangen av bestemmelsene om helgedagsfredning. Direktoratet fremholder imidlertid også at «bestandssituasjonen for en del sentrale arter i den nåværende situasjon er slik at redusert fiskepress fortsatt må kunne være et argument (for helgefredning), men er enig i at argumentet er av begrenset rekkevidde «i sin alminnelighet»». Dersom bestemmelsene om helgedagsfredning oppheves, er direktoratet enig i at det bør beholdes en hjemmel for å fastsette bestemmelser om helgedagsfredning «i særlige tilfeller», «i sesongfiskerier», «i bestemte områder», «for bestemte grupper» eller lignende.

Nordland fylkeskommune fremholder blant annet at fiskeryrket i utgangspunktet ikke bør utsettes for strengere regulering med hensyn til arbeidshvile

og helligdagsfred enn andre yrker, dersom ikke særlige forhold tilsier dette, og at også kystflåten i større grad enn tidligere er avhengig av å kunne gjennomføre en mer intensiv drift når vær og dårlig fisketilgjengelighet krever dette.

Fylkeskommunen mener at det bør arbeides mot en forenkling eller avvikling av eksisterende særordning, men at det bør beholdes en hjemmel som sikrer at det for særtilfeller og i sesongfiskerier som er konsentrert til avgrensede geografiske områder, kan fastsettes bestemmelser når hensynet til den alminnelige helligdagsfred tilsier det.

Troms fylkeskommune påpeker i sin uttalelse at helgefredningsbestemmelsene har mistet sin verdi som fangstbegrensende tiltak, og at ordningen har en konkurransevidende effekt som er uheldig både innenfor flåteleddet og fiskeindustrien. Fylkeskommunen mener at det må være opp til den enkelte å regulere arbeidstiden, innenfor rammen av avtaler i arbeidslivet og den lovgivning som er ment å ivareta denne typen hensyn.

Troms fylkeskommune går derfor inn for at «helgedagsfredningsbestemmelsene i § 13 i saltvannsfiskeloven bør oppheves».

Sogn og Fjordane fylkeskommune går inn for at helgedagsfredningen blir opphevet utenfor grunnlinjen. Fylkeskommunen uttaler videre at «(i) nnanfor grunnlina bør alternativ 3 leggjast til grunn. Dette vil innebære ein heimel i saltvannsfiskelova som tek særlege omsyn til sesongfiske, fritidsfiske og eventuelle andre tilhøve.»

Norges Fiskarkvinnelag går inn for alternativ 3 i høringsnotatet.

Norges Fiskarlag understreker at selv om flere av de hensyn som er nevnt som begrunnelse for helgefredningsbestemmelsene fortsatt har en viss relevans, «så har krav til lønnsomhet og til markedsretting fått en mer sentral plass i fiskerinæringen, og det er derfor ikke unaturlig at dette nå tillegges større vekt ved vurderingen av om det er behov for særskilte regler om helgedagsfredning i fiskeriene og hvor langt slike regler i tilfelle skal strekke seg».

I uttalelsen heter det videre:

«Etter en nøye gjennomgang og vurdering av dette sakskomplekset er Norges Fiskarlag kommet til at alternativ 3 i departementets høringsnotat vil være den løsning som gir fiskerne de beste rammevilkår for framtida. Dette innebærer at saltvannsfiskelovens bestemmelser med tilhørende forskrifter om helgedagsfredning oppheves.

Norges Fiskarlag er imidlertid av den oppfatning at man bør beholde en lovhjemmel for om ønskelig å kunne fastsette bestemmelser om helligdagsfredning innenfor grunnlinjen «i særlige tilfeller» eller «når hensynet til den alminnelige helligdagsfred» tilsier det. Norges Fiskarlag legger til grunn at der det i forbindelse med spesielle fiskerier er etablert/blir etablert oppsyn, så kan oppsynsbestemmelser overstyre det generelle prinsippet om at helligdagsfredning ikke gjelder. Norges Fiskarlag vil og vise til at det kan være enkelttilfeller der det er rimelig at spesielle lokale bestemmelser om helligdagsfredning kan videreføres/opprettas utenfor grunnlinja (eks. de spesielle reglene for rekefisket i Skagerrak).

Fiskarlaget har funnet det riktig å legge avgjørende hensyn på å få til en mest mulig likebehandling av alle typer fartøy/redskap, samt rammebetingelser for å kunne levere fisk av best mulig kvalitet, jfr. problemet kvalitetsforringelse på fisk fra overstått bruk i helgene. Det vises også til at en styringsgruppe knyttet til et internt prosjekt i orga-

nisasjonen «*Rapport om kostnadsdrivende regelverk for norsk fiskeflåte*» har gått inn for å fjerne § 13 i saltvannsfiskeloven om helgedagsfredning, jfr. punkt 9.3.4 i rapporten.»

Fiskarlaget understreker at dette ikke skal oppfattes «som om organisasjonen nå vil tvinge fiskerne på sjøen for å fiske på søn- og helligdager». Fiskarlaget påpeker at det er opptatt av å utvikle rammebetingelser som gir fiskerne mulighet til økt fritid, for eksempel gjennom avløserordninger, men oppfatter ikke helgefredningsbestemmelsene, hvor det er store ulikheter mellom redskaper og fartøygrupper, «som et fornuftig vern for helgefred i fiske». Laget fremholder at det i utgangspunktet bør være opp til den enkelte, eventuelt være et forhold mellom mannskap og reder, å regulere arbeidstiden innenfor rammen av avtaler mellom partene i arbeidslivet og eventuell annen lovgivning.

Norges Fritidsfiskarlag tilrår høringsnotatets alternativ 1, en videreføring av dagens regler, men med den endring at ordet «fritidsfiske» blir tatt ut av saltvannsfiskeloven § 13 første ledd bokstav d.

Formålet med dette forslaget er å skille mellom fritidsfiske og sportsfiske i forhold til særskilte helgefredningsbestemmelser, jf. saltvannsfiskeloven § 4a, og samtidig likestille fritidsfiske og manntallsførte fiskeres aktivitet i forhold til de samme bestemmelsene.

Norges Fritids- og Småfisker Forbund uttaler blant annet at forbundet er forundret over at sports- og fritidsfisket ikke er behandlet i høringsnotatet. Forbundet mener at fiske på søn- og helligdager, innenfor en i uttalelsen ikke definert grense, kun bør være tillatt «med redskapsmengder som angitt i pg. 4a i Saltvannsfiskeloven».

Norges Kystfiskarlag påpeker i sin uttalelse blant annet at bestemmelsene om helgedagsfredning er innarbeidet gjennom lang tid, er godt kjent og fremdeles blir akseptert av de fleste fiskerne. Det påpekes videre at hensynet til fiskeren og hans arbeidssituasjon, samt fiskernes sosiale forhold, må komme foran industriens ønsker om levering av ferskt råstoff til bestemte tider. Kystfiskarlaget fremholder også at «fisken trenger ro, spesielt under gyting, og helgedagsfredning vil medføre et mindre intensivt fiske og dermed mindre beskatning av fiskeressursene, noe som bør veie tungt i dagens situasjon med nedfiskede bestander».

Kystfiskarlaget går således inn for høringsnotatets alternativ 1, en videreføring av dagens regler. Laget påpeker også at det bør føres en streng praksis med hensyn til dispensasjon fra reglene, men er åpen for at det kan være behov for å vurdere grunnlaget for slike dispensasjoner.

Norsk Sjømannsforbund går inn for høringsnotatets alternativ 3.

Norsk Sjøoffisersforbund fremholder at «det bør være en viss regulering av arbeidstiden for alle yrkesgrupper», men ser det som lite hensiktsmessig med en egen regulering av helgedagsfredning for fiskeriene. Forbundet fremholder videre blant annet at man i slik sesongbetont og væravhengig virksomhet som fiske ikke bør være forhindret fra drift også på søndager, og påpeker også de kvalitetsmessige aspekter ved at redskap blir stående i sjøen fra lørdag til mandag.

Forbundet går således inn for høringsnotatets alternativ 3, med adgang til å gjennomføre helgedagsfredning i spesielle tilfeller. Dersom helgedagsfred-

ningen likevel blir videreført, forutsetter forbundet at dette bare gjøres for området innenfor 4/12 n.mil.

Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening (FHL), som også uttaler seg på vegne av Fiskerinæringens Landsforening og Sildemelfabrikkens Landsforening, fremholder blant annet at reglene har ført til en utilsiktet skjev konkurranse mellom fartøygruppene. FHL ser disse reglene som etterlevninger fra en forgangen tid, og påpeker at det er «intet som tilsier at fiskerinæringen verken på land eller sjø skal behandles annerledes enn øvrig norsk næringsliv». Foreningen mener at fiskeflåten bør tillates å legge opp sin aktivitet slik at den i størst mulig grad er i stand til å levere fangst på de tidspunkt industrien etterspør råstoff.

FHL slutter seg til høringsnotatets alternativ 3.

Skagerakfisk S/L har påpekt at det fra et omsetningsmessig synspunkt er både negative og positive sider knyttet til helgedagsfredningen, alt etter råstofftype. Salgslaget fremholder at rekefisket er det mest omfattende fisket på Skagerrakkysten, og at dette fisket er underlagt helgedagsfredning ut fra reguleringsmessige hensyn. Det fremholdes at det er bred oppslutning om dette, både blant fiskerne og kjøperne, og salgslaget tilrår derfor en videreføring av bestemmelsene, «dog i en noe mer forenklet men målrettet form».

8 Fiskeridepartementets vurdering

I departementets høringsnotatet av 27. november 1998 ble det, med utgangspunkt i en redegjørelse for dagens regler og de hensyn som har ligget til grunn for reglene, skissert tre alternative muligheter i forhold til helgedagsfredning i fiske;

1. En videreføring av dagens regler og den praksis som har vært ført med hensyn til dispensasjon fra gjeldende regler.
2. En videreføring av prinsippet om særregler for helgedagsfredning i fiske, men en opprydding i regelverket med det formål å kombinere hensynet til effektivitet og markedstilpasning med de hensyn som har motivert dagens regler om helgedagsfredning, eller å skjerme det øvrige samfunn mot å få den alminnelige helligdagsfreden forstyrret av fiskeriaktivitet.
3. Å oppheve særreglene om helgedagsfredning i fiske, men beholde en hjemmel til å fastsette bestemmelser om helgedagsfredning for eksempel «i særlige tilfeller» eller «når hensynet til den alminnelige helligdagsfreden tilsier det».

Høringsrunden viser at et klart flertall blant de høringsinstansene som har tatt standpunkt for ett av de tre alternativene, går inn for å oppheve dagens regler om helgedagsfredning i fiske. Dette gjelder Nordland fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Norges Fiskarkvinnelag, Norges Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Norsk Sjøoffisersforbund og Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening.

Kystvaktinspektøren, Norges Fritidsfiskarlag og Norges Kystfiskarlag har i sine høringsuttalelser gått inn for å videreføre dagens regler.

På bakgrunn av denne høringen vil departementet nå foreslå at de særlige helgedagsfredningsbestemmelsene i fiske oppheves. Som det var foreslått i høringsnotatet bør loven imidlertid fortsatt gi hjemmel for å gi regler om helgefredning i enkelte tilfeller.

Det kan innledningvis være grunn til å minne om det som var, og fortsatt bør være, det prinsipielle utgangspunktet for saltvannsfiskelovens regler; at det også i fiskeriene bør være tilstrekkelig å legge til grunn den alminnelige lovgivningen om helligdagsfred, og at særregler ikke bør strekkes lenger enn det begrunnelsen for særregelen tilsier. Slik utviklingen har vært, er det nå grunn til å legge vesentlig større vekt på den enkelte fiskers mulighet til selv å styre sin virksomhet, og overlate til partene i arbeidslivet og næringen selv å komme frem til ordninger som sikrer den enkelte en balansert arbeidstid.

Departementet har videre lagt vesentlig vekt på at oppheving av helgefredningsbestemmelsene vil gi fiskeflåten anledning til å legge opp sin aktivitet slik at den i størst mulig grad blir i stand til å levere fangst på de tidspunkt fiskeindustrien og markedet for øvrig etterspør fisken, og av ønsket kvalitet. Så lenge uttaket av fisk må være begrenset, vil det være riktig å legge til rette for at tilgjengelig kvantum kan nyttes på den måten som gir best utbytte av fangsten. Dette må sees som den beste måten å utnytte det kvantum flåten har adgang til å fiske.

Departementet kan ikke være enig i at dette innebærer at man setter industriens ønsker om levering av råstoff foran hensynet til fiskeren og hans/

hennes arbeidssituasjon og sosiale forhold, slik Norges Kystfiskarlag hevder i sin høringsuttalelse. Hovedsaken må være at saltvannsfiskeloven ikke legger unødige hindringer i veien for at fiskerne får utnytte de muligheter den enkelte har til å drive sin næringsvirksomhet på en fornuftig måte, og så blir det opp til den enkelte å planlegge sin virksomhet innenfor den ramme loven gir.

Departementet er klar over at konkurransesituasjonen, om kvantum og om plass på havet, vil påvirke de valg den enkelte fisker må gjøre. Dette må likevel sees på som en del av den ordinære konkurransen mellom fiskerne. Det vil nok også som regel være slik at dersom man fisker i nærheten av hjemstedet vil de fleste ønske å kunne ta fri i helgen, mens dersom man fisker lenger borte vil de fleste ønske å nytte tiden til aktivt fiske fremfor landligge, for desto raskere å kunne komme hjem etter avsluttet fiske. Oppheving av helgefredningsbestemmelsene kan således på ingen måte utelukkende sees på som negativt i forhold til fiskernes arbeidssituasjon og sosiale situasjon.

Det er også et tungtveiende moment, slik flere av høringsinstansene er inne på, at helgefredningsbestemmelsene i dag er utformet slik at de skaper ulike konkurranseforhold mellom forskjellige fartøygrupper. Dette er en utilsiktet og uheldig konsekvens. I utgangspunktet bør det være slik at de ulike fartøy- og redskapsgruppene får likest mulig konkurransevilkår i denne henseende.

I likhet med Norges Fiskarlag vil også departementet understreke at forslaget om å oppheve helgefredningsbestemmelsene ikke skal oppfattes som at man vil «tvinge fiskerne på sjøen for å fiske på søn- og helligdager». Departementet er også opptatt av at det blir utviklet hensiktsmessige ordninger for å sikre fiskerne økt fritid og en bedret arbeidssituasjon. Slike ordninger bør imidlertid utvikles på selvstendig grunnlag, tilpasset situasjonen for den enkelte gruppe.

Loven bør fortsatt gi hjemmel til å fastsette forbud mot fiske på eller i tilknytning til søn- og helligdager i enkelte tilfeller. Dette bør kunne gjøres når en rasjonell eller hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fiske og fangst tilsier det, når hensynet til den alminnelige helligdagsfred tilsier det eller det foreligger andre særlige omstendigheter.

En slik bestemmelse vil gi hjemmel for å videreføre den ordningen som er gjennomført i fiske etter reker i Norges økonomiske sone sør for 62 °N og i Skagerrak, hvor det har vært forbud mot fiske på søndager også utenfor 12 n.mil. I følge høringsuttalelsen fra Skagerakfisk S/L er det bred oppslutning om denne reguleringen både blant fiskere og fiskekjøpere. Dette viser at for eksempel avsetningsmessige forhold kan tilsi en slik regulering, og at loven bør gi hjemmel for å innføre slike ordninger i enkelte fiskerier hvor forholdene tilsier at dette gir den mest hensiktsmessige avvikling av fisket, for alle involverte parter.

Det kan også være grunn til å regulere fisket på søn- og helligdager i forbindelse med intensive sesongfiskerier i avgrensede geografiske områder. Her bør særlig fisket i påsken under Lofotfisket være nevnt. I slike fiskerier kan også hensynet til den alminnelige helligdagsfred tilsi at fisket på søn- og helligdager blir regulert. Dette bør gjøres dersom belastningen, både på fiskerne selv og på det omkringliggende samfunn, blir såvidt store som følge av

intensiteten i fisket at den sosiale og religiøse begrunnelsen bak den alminnelige helligdagslovgivningen ikke kan anses tilfredsstillende ivaretatt uten at fiskerivirkningsomheten blir begrenset i hvert fall på søn- og helligdager.

Påskestoppen kan også nevnes som et eksempel på andre særlig forhold som kan begrunne regler om fredning på eller i tilknytning til helligdager, idet påskestoppen i inneværende år var begrunnet i biologiske forhold og var tilrådd av Havforskningsinstituttet.

Bestemmelser som dette vil således måtte kunne avgrenses til enkelte områder og til enkelte tider av året.

Til slutt bør det i tillegg nevnes at saltvannsfiskeloven § 13 siste ledd gir hjemmel for å regulere også sport- og fritidsfiske i områder hvor oppsyns- eller utvalgsordning er etablert, jf. saltvannsfiskeloven kap VII. Denne delen av bestemmelsen har ikke vært omfattet av høringen, og videreføres i departementets forslag til endringer i § 13. Ordlyden foreslås imidlertid justert, som en følge av forslaget om å oppheve helgedagsfredningen i sin alminnelighet. Det er ikke med dette ment å gjøre endringer i det materielle innholdet i bestemmelsen.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å oppheve nåværende bestemmelser om helligdagsfredning i fiskeriene, vil for så vidt føre til en viss økonomisk og administrativ besparelse for de myndigheter som har kontrollert at bestemmelsene blir overholdt. Det vil imidlertid være vanskelig å kvantifisere denne besparelsen, idet denne kontrollen har vært utøvd samtidig med annen kontroll- og oppsynsvirksomhet.

Forslaget vil også bidra til å forenkle regelverket.

Departementet legger til grunn at det ikke vil føre til særlige økonomiske og administrative konsekvenser for forvaltningen at forslaget innebærer en hjemmel til å fastsette regler om fiske og fangst på eller i tilknytning til søn- og helligdager i bestemte områder eller for bestemte fiskerier eller fartøygrupper. I hovedsak vil det være naturlig å vurdere slike spørsmål i tilknytning til reguleringen av det enkelte fiskeri, uten at dette nødvendiggjør tilføring av ytterligere ressurser.

Fiskeridepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (helligdagsfredning).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (helligdagsfredning) i samsvar med et framlagt forslag.

Tilråding fra Fiskeridepartementet ligger ved.

Forslag til lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (helligdagsfredning)

I

I lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiskemv. gjøres følgende endring:

§ 13 skal lyde:

§ 13 *Helligdagsfredning.*

Departementet kan gi forskrift om fiske og fangst på eller i tilknytning til søn- og helligdager i bestemte områder eller for bestemte fiskerier eller fartøygrupper, når dette er nødvendig av hensyn til

- a) en rasjonell eller hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fiske og fangst,*
- b) den alminnelige helligdagsfred, eller*
- c) når det foreligger andre særlige omstendigheter.*

I områder hvor oppsyns- eller utvalgsordning er etablert, *jf. kap. VII*, kan departementet *forby sports- og fritidsfiske når det er gitt forskrifter i medhold av første ledd.*

II

Denne lov trer i kraft straks.
